

Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 Bergen

Tilbakemelding om regional kystsonerplan for Sunnhordland og ytre Hardanger

Vi viser til forslag til regional kystsonerplan for Sunnhordland og ytre Hardanger slik det ligg føre no. Fylkesmannen har tidlegare gitt uttale til planforslaget. Etter uttalen vår av 06.10.2016 har vi også hatt fleire møte med Hordaland fylkeskommune om forslaget. Vi ser det som positive møte, der samtalaner har ført til viktige avklåringar.

Konklusjonane våre om planforslaget er følgjande:

- *Hordaland treng ein overordna regional kystsonerplan som gir klare føresetnader for alle planar i kommunane og også for interkommunale planar som gjeld sjø og kystsona. Trongen for ein regional plan for sjø og strandsona i Hordaland er blitt enda sterkare i den seinare tida.*
- *Vi er samde i retningslinene til planen med dei presiseringane vi har kome fram til i møte med fylkeskommunen. Vi strekar under at det er viktig at retningslinene blir som dette med det samla og overordna innhaldet og innan desse tema for at planen skal gi tilstrekkelege føresetnader for vidare planlegging og nye tiltak.*
- *Vi ser kartet som viktig med dei utgreiingane som ligg under og kjem til uttrykk her. Det er ein vesentleg del av den regionale planen som grunnlag for ytterlegare planavklåringar i kommunane. Det er viktig at utgreiingane og vurderingane som er gjort til no kjem klart fram, sjølv om vi ser trong for ytterlegare planavklåring i kommunane. Vi har nokre merknader til kartet og vegen for vidare planavklåring. Vi presiserer forståinga av kartet, då vi tidlegare har reist spørsmål ved det. Det er no avklåra.*

Trongen for regional kystsonerplan

Fylkesmannen har tidlegare gitt uttale til planforslaga i brev av 07.10.2015 og 06.10.2016. Vi har der framheva at vi er nøgde med at Hordaland fylkeskommune utarbeidar plan med regionale retningsliner for kystsona. I løpet av denne tida og fram til no har trongen for regional plan og regionale retningsliner for kystsona i Hordaland blitt enda større. Det gjeld ikkje minst i Sunnhordland.

Vi ser det som positivt at Hordaland fylkeskommune har sett i gong regionalt planarbeid for kystsona, både for akvakultur og for strandsona. Erfaringa til Fylkesmannen er at det er viktig med overordna retningsliner for planlegging for akvakultur og strandsona i fylket. Kommunane treng den rettleiinga som ein regional plan gir på desse områda. Den regionale planen skal ut frå funksjonen sin vere førande for og komme framfor den interkommunale strandsonerplanen. Derfor er det viktig at den regionale kystsonerplanen blir gjort ferdig og vedtatt no.

Utbyggings- og aktivitetspresset har lenge vore stort på strandsona. Det er i dag, og har over tid, vore trong for å samordne plan- og utbyggingspraksisen mellom kommunane i Hordaland. Det gjeld særleg for kommunane med stort byggepress i strandsona, slik som i Sunnhordland. Vi ser i både einskildsaker og i planar at det er til hjelp for kommunane at det blir lagt til rette med utgreingar som går på tvers av kommunegrensene.

Trongen for regional plan for tilrettelegging for akvakultur

Med auka omfang av areal til akvakultur i Hordaland i den seinare tida har det vore nødvendig å få på plass ein riktig bruk av plan- og bygningslova. Både auka trong for areal, stadvis høgare produksjon og eit utvida kunnskapsnivå om verknadene av akvakultur har gjort det nødvendig for næringa og samfunnet elles å implementere utgreiingsmetodikken og opplegget for medverknad som ein planprosess etter plan- og bygningslova krev. Vi presiserer at det berre er tale om å følgje lova og å sette lovgitte krav. Ålmenne omsyn, likskap for lova og omsynet til rettstryggleik gjer det nødvendig. I tillegg er det krav i både akvakulturlova og forureiningslova at plassering av akvakulturanlegg er arealavklåra etter plan- og bygningslova, før ein kan gi løyve etter desse lovane.

Kommunane har i stor grad gitt dispensasjonar frå kommuneplanen for areal til akvakultur. Det kan skuldast dårlege eller lite tidsmessige planar. Men det gir ikkje den avklåringa eller medverknaden som er nødvendig. Fylkesmannen har klaga på fleire av desse dispensasjonane og vist til at ein må ha ein planprosess. Vi har i hovudsak fått medhald i desse klagene. Det har ført til auka trong for rettleiing ovanfor kommunane om gode planar og planprosessar for akvakultur. Fylkeskommunen og Fylkesmannen har eit felles ansvar for å rettleie kommunane i slike planar og prosessar. Den regionale planen er eit godt verkemiddel til slik rettleiing.

Den nemnde utviklinga har skjedd i dei åra som den regionale planen har vore utgreidd. Samstundes har som nemnd målet om vekst i akvakulturnæringa, kombinert med endra, meir arealkrevjande driftsløysingar ført til større trong for arealavklåringar i sjøen. Arealbruken må no vurderast for større sjøområde og på tvers av kommunegrensene. Fylkesmannen er klår i rådgivinga si om det til alle kommunane i Hordaland og i alle kommuneplanar. Vi støttar også slik felles planlegging med skjønsmidlar, m.a. for interkommunal planlegging, mellom anna i Nordhordland. Slik felles planlegging vil også ha stor nytte av den regionale og overordna planen.

Trongen for regional plan for strandsona

Det er stort bygge- og aktivitetspress i strandsona i Sunnhordland. Det har det vore lenge. Fylkesmannen ser at det lovgjevne strandsonevernet blir utfordra og til dels ikkje følgt opp, samt handsama ulikt i kommunane i Sunnhordland. Det skapar også ulik praksis som er godt synleg for publikum. Det kan bli oppfatta som ulik handsaming mellom kommunane og skape ytterlegare press på strandsona. Klåre og overordna retningslinjer for strandsona i Hordaland er difor eit plantiltak som Fylkesmannen stør opp om.

Både dei siste lovendingane i plan- og bygningslova og dei nasjonale forventningane til regional og kommunal planlegging er klåre på at arealavklåringar skal skje i plan og ikkje ved dispensasjonar eller einskildvedtak. Ved siste handsaminga av endringar i plan- og bygningslova fastsette Stortinget at dispensasjonsregelen ligg fast og styrkte omsyna som skal vurderast. Samstundes fastsette Stortinget at byggeforbodet i strandsona også gjeld for eldre reguleringsplanar. Samla er det i praksis ei styrking av strandsonevernet og gir ytterlegare trong for ein overordna plan for kystsona i Hordaland.

Det er for mange dispensasjonar i Hordaland, særleg i strandsona. I 2016 klaga Fylkesmannen på 83 dispensasjonar i kommunane, der 50 av desse gjaldt tiltak i strandsona, dvs. om lag 60 % av klagene. Vi er ikkje i tvil om vi kunne ha klaga på fleire dispensasjonar i strandsona enn det vi gjer, men vi legg lista for å klage relativt høgt. Det relativt høge klagetallet her, viser at det er trong for både betre planar i strandsona, og at kommunane forstår dei omsyna som skal takast i strandsona.

Mange av motsegnene til planar gjeld også for strandsona. Vi finn at vi balanserer strandsonevernet i rådgivinga og i motsegnene våre, som også blir stadfesta. Men vi erfarer at nokre kommunar ikkje har den nødvendige forståinga av dei nasjonale føresetnadene for strandsona og korleis dei skal handterast. Det gjer det nødvendig med klåre overordna føresegnar eller retningslinjer for strandsona samt at dei er relativt detaljerte og opplysende for bruk i den kommunale planlegginga.

Kartet

Fylkesmannen har vore kritisk til korleis kartet kan bli oppfatta og nytta. Det har vore diskutert i fleire møte med fylkeskommunen. Vi vil derfor presisere forståinga av bruken av kartet. Vi er positive til dei utgreiingane som fylkeskommunen har fått gjort, så langt desse rekk. Vi ser gjerne at dei blir formidla til hjelp for kommunane i arealplanlegginga. Samstundes må arealet til akvakultur basere seg på oppdatert kunnskap. Vi oppfattar at fylkeskommunen er samd i det. Også den kunnskapen som kartet er basert på no, må derfor oppdaterast når kartet skal nyttast.

I tillegg er det trong for ytterlegare utgreiingar for arealavklåring for akvakultur. Det må gjerast i arealdelen til kommuneplanane, eventuelt i reguleringsplan. Slik ser vi også at kartet er bygd opp saman med retningslinene. Det vesentlege for Fylkesmannen er at kartet med utgreiingane ikkje dekker alle tema som er nødvendige for medverknaden vår til avklåring. Det finn vi kjem tilstrekkeleg fram i retningslinene pkt. 2.14 og 2.16. Etter samtale med fylkeskommunen skal ordlyd i første setning i pkt. 2.16 vere:

«Område avsett til akvakultur i regionplanen er retningsgivande og skal vurderast og detaljerast vidare i kommunal arealplanlegging.»

Vi presiserer også at «eksisterande akvakulturområde» i pkt. 2.14 og «Nye område for akvakultur» i pkt. 16 refererer seg til dei som er gjeldande i kommuneplanane.

Det ovannemnde er i samsvar med planomtalen midt på side 29:

«Basert på interesseavklaringane skildra i eige kapitel er det opna for utviding i område med høvesvis lågt konfliktpotensiale mellom akvakultur og andre interesser. Ei eventuell utviding av arealsoner for akvakultur må handterast gjennom ei prioritering av interesser i kommuneplanprosessane i dei enkelte kommunane. Alle arealendringar må konsekvensutgreiast på kommunalt nivå sjølv om arealet er synt med arealsoner som inkluderer akvakultur i kystsoneplanen» (Understreka av oss for å framheve det som vi ser som viktig.)

Fylkesmannen forstår dette slik at når ein talar om ei utviding av område for akvakultur, er det utviding av dei områda som er arealavsette i kommuneplanane til akvakultur i dag.

Planomtalen har fleire stader omtale av m.a. kartet, sjå side 6:

«Det regionale plankartet og retningslinene er retningsgivande for vidare kommunal planlegging og konsekvensutgreiing. Rettsleg bindande arealbruk vert fastlagt i den kommunale arealplanlegginga etter plan og bygningslova. Den regionale planen er ein overordna plan, som ikkje fangar opp alle lokale tilhøve.»

Og vidare på side 30:

«Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger sine føringar for akvakultur skal utdjupest vidare i kommunale planar. Kommunane bør gjennom sine kommuneplanprosessar vurdere å differensiere ytterlegare innanfor areala avsett til akvakultur i plankartet, og eventuelt setja av deler av desse områda til reine akvakulturføremål der det er hensiktsmessig jf. retningsline 2.16. Planen tek ikkje stilling til detaljerte spørsmål, og det er naudsynt å avklare desse med bakgrunn i lokal kunnskap og prioriteringar. Mellom anna må avveging knytt til lokalisering av anlegg i nærleik av større

bustad- eller fritidsbustadområde gjennomførast som del av kommunal planlegging, jf. retningsline 3.3.3.»

Totalt sett kjem karakteren av kartet som rettleiande og utgangspunkt for vidare kommunal planlegging godt fram. Vi er derfor ikkje lenger kritisk til at kartet blir karakterisert som eit plankart, men for å få fram at det ikkje er tale om eit ordinært plankart, ber om at kartet får nemninga:

«Plankart – vurderingssone for kommunal planlegging».

Nærare om korreksjonar til og vurderingar i kartet

Akvakultur

Vi har vore, og er, kritiske til at kartet syner eksisterande akvakultur i kommuneplanane. Vi sa om det i brevet vårt av 06.10.2016:

«Vi kan ikkje sjå at det er tilstrekkeleg for den regionale planen å legge til grunn avsette areal til akvakultur i eksisterande kommuneplanar, då desse kan mangle/manglar dei nødvendige konsekvensutgreiingane eller at vurderingane bygger på forelda kunnskap, jf. ovanfor.»

Vi meiner framleis det. Den regionale planen bør syne dei større områda som kan vurderast som område for utviding eller flytting av anlegg, ikkje noverande plasseringar der vi ikkje kjenner kunnskapsgrunnlaget for plasseringa.

Arealsoner landskap

Vi meiner framleis at planen må vise landskapssonene slik som utgreiingane gir grunnlag for. Vi er nøgd med at det er gjort for Fitjarøyane. Her er det særskild viktig ut frå verdiane i området. Vi vil også nemne andre stader der vi finn at det er viktig å vise landskapssona fullt ut er:

- Maurangsfjorden
- Nord i Lygrefjorden

Vi gjer merksam på at det kan vere fleire område der det ikkje ligg føre alle dei fire omsyn som er lagt til grunn for arealsoner landskap, men der det vil vere natur- og landskapsomsyn som vil vege tungt mot tiltak som akvakultur i området. Det kan m.a. vere i sjøområdet aust for Skorpo.

Anna

Tema som vi ikkje kan sjå er fullt utgreidd, er leveområde for sjøaure og vandringsruter for laksefisk. Det vil fleire stader føre til innskrenka område for å vurdere å plassere akvakulturanlegg.

Dette er tema og omsyn som vi vil måtte ha fokus på i dei vidare planprosessane i kommunane, så langt plan- og bygningslova rekk og i god dialog med andre relevante sektorstyresmakter.

Forureinglova

I einskildsakene vil Fylkesmannen også vurdere om ein kan gi løyve etter forureinglova der areala er planavklart etter plan- og bygningslova. Til orientering også til den regionale kystsoneplanen gjer vi merksam på at vi i det siste året har sett at fleire av terskelfjordane våre ikkje lenger har den kapasiteten for utslepp av organisk materiale som vi har trudd. Det har ført til at Fylkesmannen nyleg har måtta trekke tilbake to utsleppsløyve i Masfjorden og redusert ytterlegare tre utsleppsløyve i same fjord. Situasjonen er mykje den same i Sørfjorden ved Osterøy der det og er naudsynt med tiltak etter at miljøtilstanden er blitt redusert.

I Sunnhordlandsområdet er heile Hardangerfjorden ein terskelfjord. Grunnaste parti er over der kor Bømlafjordtunnellen har traseen sin. Bassenget innanfor har eit største djup på 900 meter. Det er og ein markert terskel sør for Tysnes på 170 meter djup. Hardangerfjorden har og fleire sidefjorvar med terskel ved innløpet, som t.d. Åkrafjorden. Det reduserer utskiftinga av bassengvatnet. Vi ser i

dag at bereevna for lokalitetane vert redusert innover fjorden. Skår på MOM B -granskingane blir høgare jo lenger inn fjorden ein kjem. Vidare ser vi ei utvikling i næringa i retning av å plassere anlegga lenger frå land over djupare vatn. Det inneber at organisk materiale sedimenterer i den delen av fjordbassenget som har den lågaste kapasiteten for å bryte ned dette materialet.

Retningslinene

Fylkesmannen understrekar at den regionale planen må ha overordna retningslinjer som vil vere førande for den kommunale planlegginga.

Vi har tidlegare hatt merknader til forslag til retningslinjer. Desse er blitt reviderte. Vi har deretter hatt møte med Hordaland fylkeskommune der vi gjekk igjennom dei reviderte retningslinene. Vi meiner at vi blei samde om innhald og ordlyd i retningslinene, i hovudsak avklåringar og presisering av ordbruk. Vi viser til nokre her. Vi viser m.a. til endring i ordlyd i første setning i pkt. 2.16, sjå ovanfor.

Vi er vidare samde med fylkeskommunen i at kommunane i hovudsak må avsette areal for sjøve akvakulturanlegget som eit einbruksområde. Så kan noko av området for fortøyingane markerast for det, eventuelt inngå i fleirbruksområde. Men det er viktig at det blir godt og korrekt planavklårt.

Av andre presiseringar/endringar som vi er samde om, viser vi til følgjande:

I pkt. 2.32 blir første setning: *«Det skal stillast plankrav til nye byggeområde i strandsona.»*

I pkt. 2.38 endrar ein omgrepa i første setning frå *«-eigedomar»* til *«bustad- og fritidsbustadområder»*.

Retningslinene må vise og framheve dei regionale og nasjonale føresetnadene for planlegging. Derfor er det viktig å halde fast ved den forma og det innhaldet som retningslinene har fått, m.a. med slikt innhaldet som i pkt. 1.5, 2.1, 2.3 m.m. For Fylkesmannen er innhaldet i pkt. 2.11 og 2.13 viktig. Gode overordna planprinsipp for strandsona må ein ha. M.a. viser pkt. 2.25 eit viktig planprinsipp for kommunane og som vi finn det nødvendig å framheve. Alle retningslinene for strandsona med tiltak der og naust er viktige for oss. Dei er i samsvar med planretningslinene for strandsona og må haldast fast på. Vurdering av alternative plasseringar bort frå strandsona, pkt. 2.30, samt pkt. 2.34 for tilrettelegging for ålmenn tilgang i tettstader er viktig grep for aktuell planlegging for fortetting.

Det skal ikkje byggast fritidsbustader til sjøen. Det gjer det særskilt viktig å halde på krava til naust og å sjå til at desse blir følgd. Dessverre viser erfaringa vår at desse retningslinene er nødvendige, og at det er nødvendig med så detaljerte retningslinjer for naust også i ein overordna plan.

Sluttmerknader

Vi har ikkje ytterlegare merknader til at Hordaland fylkeskommune vedtek den regionale planen med dei overordna føresetnadene som det no er gjort framlegg om. Fylkesmannen ber om å bli halden orientert om eventuelle endringar i sluttfasen og at vi får tilsendt planvedtaket med kart og retningslinjer. Vi vil elles ta stilling til den endelege planen når han er vedteken.

Skulle det vere ønske om det, er vi opne for ein vidare dialog. Vi ønskjer lukke til med det vidare arbeidet med planen.

Med helsing

Rune Fjeld
ass. fylkesmann

Egil Hauge
fagdirektør

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.